

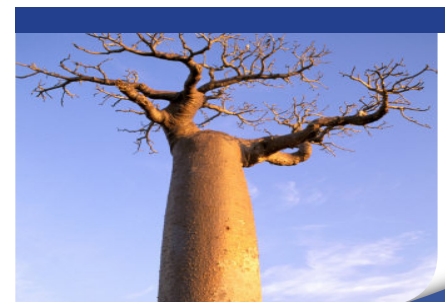
MATSENO

Kgatiso e ya bo13 ya Under the Baobab Tree, e leng lekwalodikgang la Kantoru ya Motlhokomedi wa FAIS, e konosetsa kwatara ya boraro ya 2016. Jaaka re lebile bokhutlo jwa 2016, re na le tšhono ya go leba morago kwa dingweng tsa dingongorego tse lekwalodikgang le le di tlhagisitsweng mo ngwageng o o felang o. Kgetse ya rona ya ntlha e leba motseletsele wa dipholisi tsa boswa jaaka dipeeletso, mme le fa go na le karolo ya dipholisi tsa boswa mo teng ga tikologo ya thulaganyetso ya matlole, go tshwanetse ga lemogiwa gore e tswelela go nna pholisi ya netefaletso ya botshelo, mme e ka se nyalangwe le batho botlhe ba e ka nnang babeeletsi. Re na gape le kgetse e e lebileng inšorensa ya pakakhutshwane, e leng karolo ya ditirelo tsa matlole e e tswelelang go se ikobele ditlamelo tsa Molao wa FAIS le Molawana wa yona wa Maitsholo go Barebola Ditirelo tsa Matlole ba ba Dumeletsweng

le Baemedi (Molawana). Inšorensa ya pakakhutshwane ke karolo e e botlhokwa ya leano lengwe le lengwe la matlole le le tsepameng e bile ke tsela ya go boloka khumo. Le fa go le jalo, ditshwetso tebang le go reka dipholisi tsa inšorensa ya pakakhutshwane le dikatlenegiso tse di dirwang ke Barebola Ditirelo tsa Matlole (FSP) di tswelela go ikaega bogolo ka dituelo tse di duelwang go le lebelelwa ditlamorago tsa tsona. Re leba gape le dintlha tse di ka ga go fokodiwa mo tirong le go rulaganyetsa tholotiro, e leng dintlha tse pedi tse batho ba sa di tseyeng tsia go fitlhela ba lebagana le kgonego ya go ka fokodiwa mo tirong kgotsa go fitlha ba lemoga gore ba reteletswe ke go dira tlamelo e e lekanetseng tholotiro. Boleng ba dipholisi tse pedi tse tsa matlole ba ka se tseelwe tlase, fela fa motho a sa kgone go tsaya tshwetso e e nang le boleng tebang le mofuta e ya dipholisi. Ditlamorago e ka nna tse

di sa jeseng di welang mo mabakeng a mangwe, a a jaaka tholotiro, ka ntlha ya fa se se tla ama motho botshelo jotlhe.

Godimo ga moo, Kantoru e e rata go leba ntlha ya tebegu ya ditirelo tsa matlole e e godileng thata mo dingwageng di le mmalwa tse di fetileng e leng ya poelo ya madi mo dipholising tsa netefaletso ya botshelo. Se se tlhaloswa kwa bokhutlong ba Lekwalodikgang le mme le fa go sena dikgetse tse di akareditsweng ka ntlha ya mofuta wa dipholisi tse le dikganelo tse re lebaneng natso jaaka Kantoru fa re sekaseka le go tlhotlhomisa dingongorego tse, boleng ba go tlhaloganya botlhokwa ba ntlha e bo mo pepeneng jaaka re tlhalosa fa tlase.

KGITSE YA 1

Pholisi ya go boloka madi ke konteraka ya netefaletso ya botshelo e e diretsweng go duela madi a a rileng morago ga paka e e beilwe, ya bonnye dingwaga tse 5. Paka e ya bonnye ba dingwaga tse 5 e tswa gape e le paka ya kganelo e mo go yona mmeletsi a nang le diphithlelelo tse pedi fela mo mading ao, e leng; kadimo e le nngwe le phimolo e le nngwe. Go ntsha madi otlhe mo pholising e ya go boloka madi go ka baka dikotlhaio tse dikgolo. Dipholisi tsa go boloka madi, ka ntlha ya moo, ga di a siamela batho ba ba senang go lekane mme ba ka batla madi a bona nako nngwe le nngwe.

THE CASE OF "MS M"

Mongongoregi o ne ya go Molatofadiwa ka Diphallane 2015 go bona kgakololo tebang le ditsela tsa go beelelsa madi a a boneng go tswa kwa Letloleng la Dikotsi tsa Tsela. Matlole a e ne e le matlotlo otlhe mme o ne a kopile gore madi a a mo tlamele ka letseno la kgwedi le kgwedi. Mongongoregi o ne a amogela katlenegiso ya Molatofadiwa e a neng a dumela gore ke peeletso e e tlhamaletseng. Morago ga peeletso, Mongongoregi o ne a leka go fitlhelela madi a gagwe mme o ne a itsisiwe gore madi a gagwe a mo pholising ya go boloka madi mme fa a ka tswelala ka go nna a goga madi, o tla otlhaiwa.

TSEREGANYO YA RONA

Mongongoregi o kaile fa a ne a sa lemosiwa ka dikotlhaio tse di ka nngang teng fa a batla go nwa madi pele ga paka e e beilwe e fela. Mo tsibogo ya gagwe ya ntlha fa Kantoro e ne ya ikgolaganya nae, Molatofadiwa o rile o ne a senolela Mongongoregi tshedimosetso yotlhe e e maleba mme ka jalo o ne a itse ka ga ditlamorago tsa go goga madi mo pholising e pele nako ya yona e fela. Kantoro e e ne ya tsiboga ka gore fa motho a leba maemo a Mongongoregi, go ne go bonala gore pholisi ya go boloka madi nakwana e ne e se katlenegiso e e maleba le gore Molatofadiwa o ne a laelwa go leba sešwa tshwetso ya gagwe tebang le tharabololo ya mongongoregi. Molatofadiwa o ne a dumela gore tota pholisi e e ne e se mofuta wa peeletso o

o neng o siametse Mongongoregi mme Molatofadiwa o ne a duela dikotlhaio tsothe tse di tlisitweng kgatllhanong le pholisi e, e leng se se neng sa kgotsofatsa Mongongoregi.

MAELE A A ITHUTILWENG

1. Dipholisi tsa go boloka madi ke tsa paka e e rileng ya bonnye dingwaga tse 5, mme mo pakeng e modirisi o kganelwa go ka fitlhelela madi ao. Ka jalo dipholisi tse ga di a siamela batho ba ba ka batlang madi ao mo mabakeng a tshoganyetso.
2. Ka jalo, go botlhokwa gore FSP e kokoanye tshedimosetso yotlhe e e maleba go netefatsa gore katlenegiso efe fela e e dirwang ya go baya madi a motho mo letloleng le, a bewa jalo go setse go lebiwe maemo le dithoko tsa modirisi.
3. Ga go selo se se bidiwang tlhoko e le nngwe, ka jalo netefatsa gore FSP e leba maemo a gago otlhe mme ka gale o kope FSP go tlhalosa gore ke ka ntlha ya eng ba atlenegisa se se rileng boemong ba gago.

KGITSE YA BO 2

Inšorensa ya Pakakhutshwane ke tsela ya go dira tshireletso ya matlole kgatllhanong le ditlamorago tsa ditiragalo tse di sa rulaganyediwang jaaka kotsi ya koloi, go utswediwa koloi kgotsa go senngwa ga dithoto, jj. Inšorensa ya Pakakhutshwane e fetisa kotsi go tswa go modirisi go ya go setlamo sa inšorensa, ka go tlhakanya dituelo tsa batho ba ba rekileng inšorensa, ka maikaelelo a go ba baya mo maemong a a tshwana le a pele ga tirigalo e e sa rulaganyediwang. Tebang le inšorensa ya koloi, go na le maphata a mararo a kakaretso a a tlamelwang ke diinšorensa, e leng E e Akaretsang tsothe, Molelo le Bogodu ba Lephata la Boraro, Lephata la Boraro fela. Fela jaaka leina le itlhalosa, kakaretso ya tsothe e na le maemo a a kwa godimo a tshireletso. Le fa go le jalo, go na le dintlha dingwe tse di tshwanetseng go tswa tsia tebang le dilwana tsa tlaeletso tse di tsennwang mo koloing gammogo le dituediso tse dingwe tsa kadimo tse di saletseng morago tse di ka batlang tshireletso ya tlaeletso. Go sireletsa koloi ya gago fela ka inšorensa e e akaretseng fela go ka nna ga se netefatse gore koloi ya gago e sireletsegileng gotlhelele.

THE CASE OF "MR L"

Mo kgetseng ya "W", mongongoregi o ne a rekile sejanaga ka tumalano ya kadimo ya madi. Sejanaga se se ne se sireleditswe ka kakaretso ke setlamo sa inšorensa e leng "A". Morago ga gore madi a a tlhatloso e e kwa godimo ya tuelo ya kgwedi le kgwedi, dikgwedi di le mmalwa morago ga gore pholisi e e simolole, mongongoregi o ne a kopa molatofadiwa go batla inšorensa e nngwe. Dintlha tsa mongongoregi di ne tsa fetisediwa go setlamo sa inšorensa e leng "B" se le sona se tlametseng ka inšorensa e e akaretsang tsothe, e bile e akaretsa tshireletso ya tlaeletso e e neng e le tebang le madi a a neng a santse a a kolota banka. Pholisi e ntšhwa e ne e akaretsa temana ya "e ntšhwa boemong ba ya kgale" e e tlhalosang gore fa mongongoregi a ka latlhelwa ke sejanaga sa gagwe mo ngwageng wa ntlha wa tshireletso e, o tla nwa sejanaga se sešwa.

Mongongoregi o ne a amega mo kotsing mme sejanaga sa senyega mo se neng se ka se baakannge. Topotuelo e ne ya romelwa mme mongongoregi o ne a neelwa tumalano ya tatlhegelo, e e neng e akaretsa boleng ba theko ya sejanaga gammogo le 10% ya tlaeletso ka ntlha ya tshireletso ya tlaeletso e a nang nayo. Tlhwatlhwa e e neng e neetswe mo tumalanong ya tatlhegelo e ne e le kwa tlase ga tlhwatlhwa e a neng a e kolota setheo sa kadimo. Mongongoregi o ne akanya gore molatofadiwa o inšorile sejanaga sa gagwe ka boleng ba theko bo bo fosagetseng mme a ikgolaganya le Kantoro e go bona thuso.

TSEREGANYO YA RONA

Morago ga go amogela ngongorego, kgetsa e e ne ya fetisediwa go molatofadiwa go ya ka melao le ditsamaiso tsa Kantoro e. Molatofadiwa o ne a kopiwa go romelala Kantoro e ditokomane tse di supang go ikobela Molawana. Morago ga ditlhotlhomiso tse di tseneletseng, go ne ga lemogwa gore le fa molatofadiwa a ne a itse boleng ba theko, o reteletse ke go netefatsa gore dilwana tsa tlaeletso

tse di tsentsweng mo sejanageng, tse e leng gore ga di a tla le sejanaga se, di ne di sa tlhagelele mo pholising. Go ne go itshupa gore molatofadiwa o reteletswe ke go kokoanya tshedimosetso yotlhe e e maleba tebang le dintlha tsa sejanaga se, mme ka ntlha ya moo a reteletwa ke go netefatsa gore katlenegiso e e dirilweng e nyalana le ditlhoko tse di leng teng. Morago ga gore molatofadiwa a lemosiwe se, o ne a dumela go rarabolola kgang e ka go duela tlhwatlhwa e e lekanang boleng ba dilwana tsa tlaleletso tse di neng di sa akareidiwa mo pholising.

MAELE A A ITHUTILWENG

4. Tshireletso e e akaretsa e tla netefatsa gore sejanaga sa gago se sirelediwa mo mabakeng a go senyega mo kotsing, go utswiwa, le go senyetsa lephata la boraro, fa wena o leng phoso. O tshwanetse go lemoga gore sejanaga sa gago se inšorilwe ka boleng ba theko ka nako e tatlhegelo e diragalang ka yona.
5. Fa go na le dituediso tsa kadimo tse di saletseng morago tse di fetang boleng ba theko ba nako eo, o tla tshwanetse ke go reka tshireletso ya tlaleletso e le inšorensa ya tlaleletso gore o seka wa sala o koloto setheo sa kadimo fa sejanaga sa gago se ka utsiwa kgotsa sa phimolwa.
6. Dilwana dife fela tsa tlaleletso tse di sa tlang le sejanaga di tshwanetse go supiwa mo pholising mme go duelwe madi a tlaleletso boemong ba tsona, ka ntlha ya fa dilwana tse di sa akareidiwe mo boleng ba theko ya sejanaga.

KGETSE YA BO 3

MO MAEMONG A A SA IKETLANG A IKONOMI, PHOKOTSO MO TIRONG KE SENGWE SE SE TLHAGELANG MAAFORIKABORWA A MANTSI. TSHIRELETSO YA GO FOKODIWA MO TIRONG JAACA LEREO GANTSI LE KAIWA FELA, MME E KA TLA E LE INŠORENSE YA GO FOKODIWA MO TIRONG KGOTSA JAACA POELO. FA RE BUA KA INŠORENSE YA GO FOKODIWA MO TIRONG, RE BUA KA PHOLISI E E SIRELETSA MOPUTSO WA MOTHO YO O REKILENG INŠORENSE FA A KA

FOKODIWA MO TIRONG SEBAKA SE SE RILENG, GANTSI DIKWEDI TSE THATARO. TEBANG LE INŠORENSE YA GO FOKODIWA MO TIRONG JAACA POELO, GO LEMOGILWE GORE DITLAMO TSE DINTSI TSA INŠORENSE DI NA LE INŠORENSE YA GO FOKODIWA MO TIRONG JAACA POELO, JAACA INŠORENSE YA KOLOI. TSHIRELETSO YA GO FOKODIWA MO TIRONG KE POELO MME GA SE PHOLISI E E IKEMETSENG, GA E SIRELETSE MOPUTSO WA MONG WA INŠORENSE FELA O SIRELETSA DITUELO TSA KGWEDI LE KGWEDI TSA MONG WA INŠORENSE. FA INŠORENSE YA KOLOI YA GAGO E AKARETSA TSHIRELETSO YA GO FOKODIWA MO TIRONG, TSHIRELETSO E E TLA DUELELA DITUELO TSA KGWEDI MO PAKENG E E RILENG, GANTSI DIKWEDI TSE THATARO. MOFUTA O WA TSHIRELETSO O TLWAELEGILE THAT MO DIPHOLISING TSA DIKADIMO, MO E LENG GORE FA MOTHO A KA FOKODIWA MO TIRONG, PHOLISI E TLA NETEFATSA GORE TUELO YA KGWEDI LE KGWEDI YA MADI A A ADIMILWENG E TSWELELA GO DUELWA SEBAKA SA DIKWEDI TSE 6. GO BOTLHOKWA GO LEMOGA GORE MORERO WA TSHIRELETSO YA GO FOKODIWA MO TIRONG KE GO GO NEELA SEBAKA SA GO BATLA TIRO E NNGWE E SENG GO DUELA MOPUTSO OTLHE WA MONG WA PHOLISI E BILE GA O MO ROLE MAIKARABELO A GO DUELA SEKOLOTO SA GAGWE MORAGO GA DIKWEDI TSE 6 DI SENA GO FETA.

THE CASE OF "MR S"

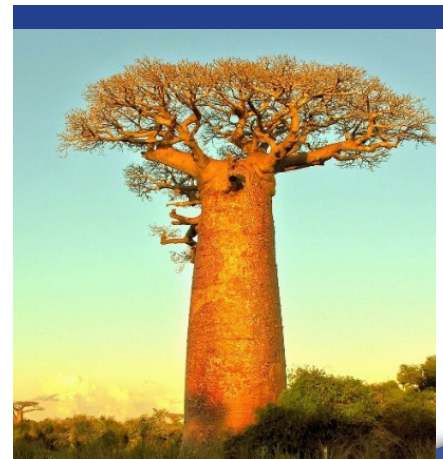
DINTLHA

Mongongoreri le mosadi wa gagwe ba dirile kopo ya llounu ya ntlo kwa bankeng, e e leng molatofadiwa mo kgetseng e. Morago ga gore llounu ya bona e dumelelwe, mongongoregi o ne a ya kwa mogakoloding wa matlole wa molatofadiwa mme a atlenegisa gore mongongoregi a dire kopo ya pholisi ya inšorensa ya botshelo e e akaretsang, e e neng e akaretsa dipoelo tsa sekoloto le go fokodiwa mo tirong. Dingwaga di

ka nna pedi morago ga moo, mosadi wa mongongoregi o ne a fokodiwa mo tirong mme a romela topotuelo tebang le poelo ya go fokodiwa mo tirong. Le fa go le jalo, topotuelo e ne ya ganwa ka mabaka a gore mongongoregi o na le tshireletso ya bogole e seng ya go fokodiwa mo tirong.

Tsereganyo ya rona

Fa re sena go amogela ngongorego, kgetse e ene ya fetisediwa go molatofadiwa go ya ka melao le ditsamaiso tsa Kantoro e go tlamela Kantoro e ditokomane tse di supang go ikobela Molawana. Ditlhotlhomiso di ne tsa supa gore le fa molatofadiwa a ne a supa gore go tlhokega tshireletso ya go fokodiwa mo tirong, ga a tsenya tshedimosetso e mo lenaneong la bona. Le fa go le jalo, molatofadiwa o ne a gatelela gore topotuelo e ne e ntse e tla ganwa, mme o ne a kaya gore mongongoregi o ne a sa senola gore o ne a ntse a na le bothata ba mo mokwatleng. Ka ntlha ya moo, go ne ga dirwa tumalano ya tuelo go lebilwe dituelo tsa kgwedi tse mongongoregi a neng a ka bo a di duetse fa tshireletso e e nepagetseng e ne e ka bo e tsentswe, le fa go le jalo, tumalano e e ne e le kwa tlase ga dipoelo tse e ka bong e ne e le tsa mongongoregi. Kantoro e e ne ya romela tlhaeletsano kwa go molatofadiwa e mo itsise gore e bona fa mkgwa o kgakololo ya matlole e reteletswe ke go fitlhelela ditlhoko tsa mongongoregi morago ga gore molatofadiwa a rebole tharabololo boemong ba mongongoregi, e e lekanang le tlhwatlhwa e e ka bong e ne e duetswe, fa tshireletso eo e ka bo e ne e le teng.

MAELE A A ITHUTILWENG

7. Go botlhokwa go tshologanya e seng fela melawana le dipeelo tse di dirang mo ntlheng ya tshireletso ya go fokodiwa mo tirong, mme le ka mofuta wa tshireletso ya go fokodiwa mo tirong e o nang nayo.
8. Go botlhokwa go tshologanya gore tshireletso ya go fokodiwa mo tirong ga e duele moputso wa gago kgotsa go go dira gore o se diragatse maikarabelo a gago a tumalano ya sekoloto. Dipholisi tsa go fokodiwa mo tirong di tlamela mo pakeng e khutshwane fa motho a santse a batla tiro e nngwe.

KGETSE YA BO 4

Konteraka ya pharologano (CFD) ke tumalano magareng ga moreki le morekisi ya go refosana pharologano ya tlhathlwa magareng ga sediriswa se se rileng mo tsamaong ya nako. DiCFD di letla babeeletsi go ipaya mo maemong a rileng tebang le go tsoga le go wa ga dithoto mo thefisanong ya dithoto ntle le go tlhoka go nna mong wa dithoto tse. DiCFD ke dipeeletso tlhathleletsang tse di tlhokang gore mmeletsi a tsenya madi a mannye go na le go duela boleng botlhe ba maemo a a rileng. Ka ntlha ya se le tiro ka peeletso e, diCFD ga di a tshwanela mongwe le mongwe, mme di tshwanetse go elwa tlhoko thata go netefatsa gore katlenegiso e e jalo e e dirwang ke morebola ditirelo tsa matlole e dirwa morago ga go lekola tshedimosetso yotlhe e e maleba go netefatsa gore e nyalana le ditlhoko le maemo a modirisi.

THE CASE OF "MR F"

DINTLHA

Mongongoregi o ne a leboga tiro a le dingwaga tse 49 kwa a neng a dira ka diatla. O ne a amogela tuelo ya phenšene mme a beeletsa karolo ya yona mo akhaontong ya mebaraka ya madi. Ka kgakololo ya molatofadiwa, mongongoregi o ne a beeletsa R100 000 mo akhaontong ya kgwebisano ya CFD ka Nedbank. Mongongoregi o ne a laela molatofadiwa gore o batla go amogela morokotso mo peeletsong ya gagwe mme ga a batle go baya madi a gagwe mo kotsing. Morago ga sebaka se e ka nnang ngwaga morago ga peeletso, boleng ba peeletso bo ne bo setse bo

wetse tlase go fitlha go R10 0000, e leng se se neng se le kgatlhanong le taelo ya mongongoregi ya gore o batla peeletso e e sireletsegileng, mme morago ga dipuisano tse di retetseng le molatofadiwa, mongongoregi o ne a ikgolaganya le Kantoro e go bona thuso.

TSEREGANYO YA RONA

Fa re sena go amogela ngongorego, kgetse e ene ya fetisediwa go molatofadiwa go ya ka melao le ditsamaiso tsa Kantoro e go tlamela Kantoro e ditokomane tse di supang go ikobela Molawana. Ditokomane tse di neng tsa romelwa mo kantorong e, di ne di le kwa tlase ga maemo a a tlhokegang go ya ka karolo 9 ya Molawana, mme go ne go bonala gore kumo e e atlenegisitsweng e ne e sa siamela ditlhoko le maemo a kotsi a mongongoregi. Gape go ne ga tlhagisiwa gore mongongoregi o ne a ka se tshologanye tokomane e e marara ya ditsebe tse 40 e a neetsweng go e saena. Morago ga ditherisano, molatofadiwa o ne a dumela go busetsa mongongoregi madi a gagwe, go lebilwe ditlhathlwa tsotlhe tse di kolotiwang, e leng se mongongoregi a neng a se amogela ka botlalo le go duelwa ga mongongoregi.

MAELE A A ITHUTILWENG

9. Fa Morebola Ditirelo tsa Matlole a rebola tirelo ya matlole, tshedimosetso e neelwang modirisi e tshwanetse go nna maleba go sa lejwa fela tshedimosetso yotlhe e e maleba e e leng teng, mme go lebiwe le maemo a a tlhomilweng go ya ka ditlha a kitso a modirisi.
10. Le fa diCFD di na le bokgoni ba go tliša dipoelo tse dintle, se ke ditlamorago tsa tiro e e dirwa, e leng se se kayang gore le fa motho a ka amogela dipoelo tse di itumedisang, go bonolo go latlhegelwa ke madi a gago otlhe ka kgwebisano e le nngwe.
11. DiCFD ga di a siamela babeeletsi botlhe mme fa o na le dipelaelo o tlhoka go netefatsa gore o bona kgakololo ya baitseanape mo ntlheng e.

KGETSE YA BOS

Letlole la tholotiro ke letlole le mo go lona mothapi le mothapiwa ba dirang dikabo fa mothapiwa a santse a thapilwe ke setlamo seo. Fa letlole la phenšene lona le letla gore

nngwetharong fela ya madi otlhe a rebolwe jaaka madi a a seatleng mme peditharong e e setseng e ka dirisiwa go reka meputso ya kgwedi le Kgwedi, letlole la tholotiro lotlhe lona le ka newa mothapiwa fa a rola tiro. Pele ga phenšene go na le ditlhopho di le mmalwa go mothapiwa fa a goga madi a gagwe. A ka fetisetsa madi ao kwa letloleng le le dumeletsweng la tholotiro, letlole la poloko la tholotiro kgotsa a reka dituelo tsa kgwedi le kgwedi, e leng ditsela tse di thusang motho go boloka dipoelo tsa gagwe kgatlhanong le ditlamorago tsa lekgetho. Le fa go le jalo, go na le tlhopho ya go tsaya madi a gago otlhe mme a a kgethisiwa, mme o ka a dirisetsa go fokotsa dikoloto kgotsa go a beeletsa ka tsela e nngwe. Tshwetso efe fela e e tsewang, katlenegiso efe fela e e dirwang ke morebola ditirelo tsa matlole e tshwanetse go nna maleba le ditlhoko le maemo a modirisi, e bile motho o tshwanetse go netefatsa gore tshedimosetso e e lekaneng e newa modirisi gore a kgone go dira tshwetso a na le tshedimosetso.

THE CASE OF 'MR M'

DINTLHA

Fa Rre 'M' a sena go leboga tiro, mothapiwa wa gagwe o ne mo itsise gore dipoelo tsa gagwe tsa letlole la tholotiro di tshwanetse go duelwa madi a a seatleng ka ntlha ya fa mothapiwa wa gagwe yo mošwa a ne a sena letlole la go bolokela tholotiro mme ka jalo o ne a ka se kgone go fetisetsa madi ao koo. Rre 'M' o ne a batla kgakololo mo moemeding wa molatofadiwa, kwa a neng a tlhalosa ka botlalo maikaelelo a gagwe a go beeletsa madi ao mo peeletsong, a na tlhopho ya gore a ka fitlhelela madi ao mo mabakeng a tshoganyetso. Ntle le kitso ya mongongoregi, moemedi wa molatofadiwa o ne a mo tlamela ka theko ya letlole la tholotiro e leng se se kayang gore mongongoregi o tla kgona fela go fitlhelela madi a gagwe fa a le dingwaga tse 55, mme le ka nako eo, o tla fitlhelela fela nngwetharong ya ona jaaka madi a a seatleng.

TSEREGANYO YA RONA

Mongongoregi o ne a kopa Kantoro e go tlhothomisa maitsholo a moemedi wa molatofadiwa a tlhagisa fa a mo tseditse ka sediriswa sa peeletso se a se dirisitseng. Mongongoregi o ne a

tlhoka gape le go fitlhelela madi a gagwe. Fa re sena go amogela ngongorego, kgetse e ene ya fetisediwa go molatofadiwa go ya ka melao le ditsamaiso tsa Kantoro e go tlamela Kantoro e ditokomane tse di supang go ikobela Molawana. Ditlhotlhomiso di ne tsa supa gore mongongoregi o na le maikarabelo a le mmalwa le gore madi a a letlole la tholotiro a ne a ka bo a mo thusitse go fokotsa mokgweleo o. Go ne go bonala gape gore moemedi wa molatofadiwa o ne a sa batla tshedimosetso yotlhe e e maleba e e leng teng go tswa go mongongoregi mme ka ntlha ya moo, o ne a newa pholisi e e neng e sa siamela ditlhoko tsa mongongoregi ka nako e a neng a newa maele. Morago ga gore molatofadiwa a bontshiwe ntlha e, molatofadiwa o ne a kgona go phimola pholisi ya tholotiro mme mongongoregi a bewa mo maemong a a kabong a ne a le mo go ona fa a ka bo a ne a sa newa pholisi eo

MAELE A A ITHUTILWENG

12. Le fa ngongorego e e fa godimo e rarabolotswe, gantsi ditshwetso tse di tsewang tebang le madi a letlole la tholotiro kgotsa poelo efe fela ya tholotiro e ka nna ya leruri mme ya nna le ditlamorago tse di masisi go modirisi.
13. Fa o tswa mo letloleng la tholotiro, o na le tlhopho ya go tsaya madi otlhe, morago ga lekgetho. Ka go fetsetsa dipoelo tsa letlole la tholotiro kwa letloleng la phenšene o ka tla ditlamorago tsa lekgetho mme madi ao o ka a fitlhelela fela fa o le dingwaga tse 55.

Dipoelo tsa go Busediwa Madi

Go tlhagelela le palo e e kwa godimo ya dipoelo tsa go bosediwa madi ke dipholisi tsa dinetefaletso tsa botshelo, mo badirisi ba solofediwang peresente ya, kgotsa madi otlhe a ba a duetseng kwa bokhutlong ba paka e e rileng ntle le topotuelo, di a tlhobaetsa. Dipholisi tse tsa netefaletso ya botshelo tse di akaretsa pholisi ya botshelo, bogolo, bolwetse bo bo masisi le dipoelo tse dingwe tse di umakiwang ke didiriswa tse di maatla tsa matlole go tlisa boiketlo go ba ba salang, kgotsa go yo botshelo ba gagwe bo duelelwang fa maemo a gagwe a botshelo a ka fetoga jaaka loso, bogole kgotsa go tshwaediwa ke bolwetse jo bo masisi.

Motheo wa dipoelo tse ke go netefatsa gore mong wa pholisi le/kgotsa baboelwa ba gagwe ba kgone go tswela go tshela botshelo jo ba neng ba bo tshela mo dinakong tseo tsa ketsaetsego. Tekolo ya maemo a motho a botshelo le dipoelo tse di tlhokegang go netefatsa gore maitlhommo a a fitlhelelwa e dirwa ka go kokoanya tshedimosetso yotlhe e e leng teng go kgona go di tshekatsheko e e tla letlang morebola ditirelo tsa matlole katlenegiso e e maleba le ditlhoko tsa modirisi yo o solofelwang. Go tsenngwa tirisong ga tsona go tla netefatsa gore maitlhommo a a elediwang a a fitlhelelwa.

Tlhobaboroko ke gore kgogedi ya go duelwa madi a gago morago ga nako e e beilweng gantsi e sira ditekanyetso le dikganelo tse di tlamelwang ke pholisi. Ditekanyetso tse di akaretsa dipoelo tsa tlaletso jaaka bogole le bolwetse bo bo masisi tse di akareditsweng jaaka dipoelo tse di itlhaganedisitsweng mo pholising mme di fokotsa dipoelo tsa pholisi ya botshelo ka nako ya topotuelo, paka e telelele ya go leta le dipoelo tse di ikaegileng ka bomasisi ba bolwetse, gammogo le go se akarediwe ga malwetse a a neng a le teng pele pholisi e tsewa. Ka jalo, tlhobaboroko ka poelo ya go busediwa madi a gago go tswa kwa ditlamong tsa inšorensense ya netefaletso ya botshelo ke gore poelo e, e rotloediwa go feta tse dingwe tse di rebolwang ke pholisi eo mme e nne lona lebaka le le dirisiwang go ngoka batho go dira kopo ya pholisi e e rileng. Se se fokoditse tlhopho ya pholisi ya netefaletso ya botshelo e motlamedi a rebolang pusetso ya matlole e e gaisa morago ga paka e e rileng ntle le topotuelo, fa go bapisiwa le tharabololo e e neelang modirisa tšhono e e botoka ya go fitlhelela maitlhommo a tshekatsheko e e rileng ya matlole.

OFFICE OF THE OMBUD FOR FINANCIAL SERVICES PROVIDERS

TEL 012 470 9080 / 012 762 5000

EMAIL info@faisombud.co.za

WEBSITE www.faisombud.co.za

Sussex Office Park, c/o Lynnwood Road and Sussex Avenue, Lynnwood, 0081

Anyone who has a complaint about the service delivery of this office must kindly email their complaint to hestie@faisombud.co.za